

De Minister voor Rechtsbescherming
Drs. S. Dekker
Postbus 2030 I
2500 EH DEN HAAG

Datum

22 maart 2018

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

J.M.A. Timmer

Onderwerp

Advies over het concept-Besluit verplichte geestelijke gezondheidszorg, het concept-Besluit zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten en het concept-Besluit forensische zorg

Geachte heer Dekker,

Bij mail van 12 december 2017 heeft u de NVvR om advies gevraagd over het concept-Besluit verplichte geestelijke gezondheidszorg (Bvggz), het concept-Besluit zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Bzd) en het concept-Besluit forensische zorg (Bfz).

Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie (WeCo) van de NVvR.

Strekking concept-besluiten

Het concept-Besluit verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: Bvggz) bevat, blijkens de nota van toelichting, nadere regels over ambulante verplichte zorg, gegevensverwerking, middelen en maatregel ten aanzien van personen met een strafrechtelijke titel, de klachtencommissie en de patiëntenvertrouwenspersoon.

Het concept-Besluit zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (hierna: Bzd) bevat, blijkens de nota van toelichting, nadere regels over ambulante onvrijwillige zorg, eisen ten aanzien van deskundigen, gegevensverwerking, de klachtencommissie en de cliëntenvertrouwenspersoon..

Het concept-Besluit forensische zorg (hierna: Bfz) bevat, blijkens de nota van toelichting, nadere regels betreffende de forensische instellingen, de inkoop en financiering van forensische zorg, de indicatiestelling, de plaatsing en enkele andere onderwerpen die met de besturing en zorgcontinuïteit samenhangen.

Advies

De WeCo heeft kennisgenomen van de ter advisering voorgelegde concept-besluiten. Tevens heeft de WeCo kennisgenomen van het daarover uitgebrachte advies van de Raad voor de rechtspraak. De WeCo kan zich geheel vinden in de daarin beschreven aandachts- en verbeterpunten. Dat geldt ook ten aanzien van de tekstuele opmerkingen. Daarnaast geven de concept-Besluiten de WeCo aanleiding tot het maken van enkele (aanvullende) opmerkingen.

Algemeen

De conceptbesluiten bevatten op veel onderdelen een volgens de WeCo te beperkte concrete nadere invulling van de wettelijke termen. Een nadere uitleg van de betekenis van de Wet en het Besluit in concrete gevallen wordt hierdoor bemoeilijkt. Op diverse plaatsen, ook in de toelichting, worden naar de mening van de WeCo onvoldoende concrete aanknopingspunten aangereikt voor een meer exacte invulling van in de wet genoemde uitgangspunten en bredere normen. Daarom dringt de WeCo sterk aan op nadere invulling van deze wezenlijke begrippen en uitgangspunten in de besluiten en/of de toelichting daarop. Als voorbeeld wil de WeCo aandacht vragen voor het bepaalde in voorgesteld artikel 1.2 Bfz. Artikel 1.2 bepaalt dat de Minister vormen van zorg kan aanmerken als forensische zorg, maar daar ook van kan uitsluiten. De reikwijdte van deze bepaling is onduidelijk en ook de artikelsgewijze toelichting geeft geen enkele inhoudelijke invulling van deze bepaling. De WeCo is van mening dat het noodzakelijk is om, uitgaande van de gedachte dat er bij de Minister ideeën bestaan ten aanzien van dit en andere belangrijke onderdelen van het Besluit, deze en andere bepalingen daarin een nadere en duidelijke inhoudelijke invulling te geven. Een zodanige invulling biedt aan alle betrokkenen bij het ontvangen of verlenen van forensische zorg meer zekerheid. In algemene zin geldt dat naarmate een onderwerp belangrijker is, een regeling aanwezig behoort te zijn die is voorzien van duidelijke en afdoende waarborgen. Een algemene maatregel van bestuur biedt een deugdelijker basis voor een stabiel functionerend wettelijk stelsel dan een ministerieel besluit. Het verdient sterk de aanbeveling het concept-Besluit op dit punt aan te passen.

Dataminimalisatie

Met de Raad is de WeCo van mening dat gegevensbescherming weliswaar van groot belang is, maar dat dit ook geldt voor een werkbare informatieoverdracht voor alle betrokken partijen in het kader van een betere risicotaxatie. In de nota van toelichting ware aan de balans tussen deze twee belangen nadere aandacht te besteden.

Artikel 2.8 Bfz

Het voorgestelde artikel 2.8. Bfz geeft aan de Minister de volledige vrijheid nadere regels te stellen ter zake van het uit te oefenen toezicht als bedoeld in art. 2.4. van de Wet forensische zorg. Het besluit stelt in de toelichting dat de 'Minister van JenV' de reclassering de opdracht kan geven om de forensisch patiënt begeleiding te bieden en toezicht te houden op de naleving van de bijzondere voorwaarden. Dit is bij de afdoening van een strafzaak¹ normaliter de taak van de rechter, die immers in zijn uitspraak op grond van artikel 14c van het Wetboek van Strafrecht (verder: Sr.) bijzondere voorwaarden kan verbinden aan een voorwaardelijk strafdeel en daarbij de reclassering opdracht kan geven om toezicht te

¹ Behoudens de VI-regeling, zie artt. 15 Sr. en volgende.

houden op de naleving van de bijzondere voorwaarden en de veroordeelde ten behoeve daarvan te begeleiden (artikel 14d Sr.). Eventuele aanpassingen van de bijzondere voorwaarden kunnen vorm krijgen via de procedure van artikel 14f Sr. Dit stelsel van regels biedt de veroordeelde enerzijds steun en duidelijkheid, maar ook bescherming tegen te vergaande bemoeienis van de zijde van de overheid. De WeCo wil wijzen op de problemen die zouden kunnen ontstaan indien de Minister en de rechter in een concrete zaak verschillend aankijken tegen de gewenste vorm van *verplichte* begeleiding. Voorkomen moet worden dat er twee kapiteins op een schip zijn. Voorshands lijkt het beter en duidelijker dat in een zaak waarin de Minister van oordeel is dat er een degelijke vorm van verplicht toezicht noodzakelijk is, na (en in) overleg met de officier van justitie langs de weg van artikel 14f Sr. wordt overgegaan tot een vordering tot aanpassing van de voorwaarden zoals het (alsnog of opnieuw) opleggen van verplicht toezicht en begeleiding. De WeCo adviseert het concept-Besluit in die zin aan te passen en aan te vullen. Indien de Minister de huidige regeling wenst te behouden, ware in de nota van toelichting ten minste aan te geven hoe beide vormen van regeling van het toezicht zich tot elkaar verhouden en op welke wijze de Minister gebruik zal gaan maken van zijn bevoegdheid.

Ter zake van het in de nota van toelichting bij het voorgestelde artikel 2.4 genoemde 'Minister van JenV' is de WeCo van mening dat verduidelijking behoeft of er een verschil is tussen deze aanduiding en de aanduiding 'onze Minister'. Hieraan ware aandacht te besteden in de nota van toelichting

Artikel 4.1 Bfz

In hoofdstuk 4 van het concept-Besluit worden nadere voorschriften gegeven die verband houden met de inkoop van forensische zorg. Het voorgestelde artikel 4.1, derde lid Bfz omschrijft waar de overeenkomst tussen de Minister en de zorgaanbieder betrekking op heeft. In dit derde lid, onder e. gaat het Besluit in op de informatievoorziening vanuit de aanbieder van forensische zorg. Kennelijk wordt n en ander ook contractueel vastgelegd. Bij dit alles speelt wel dat deze informatieverstrekking kan raken aan het professionele verschoningsrecht van medewerkers die de forensische zorg verlenen. In de toelichting op het besluit wordt aan dit belangrijke punt geen aandacht besteed. De WeCo geeft in overweging om een verduidelijking op te nemen die zo precies mogelijk aangeeft welke informatie behoort te worden verstrekt, en onder welke voorwaarden dat zal gebeuren. Het in acht nemen van het professionele verschoningsrecht van de zorgverleners dient daarbij leidend te zijn. Dit kan toekomstige problemen voorkomen tussen Minister/ministerie en de zorgaanbieder, die tussen instellingen en hun medewerkers/zorgverleners maar ook tussen zorgverleners en hun patiënten. Verder maakt het de (werk)verhouding/relatie tussen een verschoningsgerechtigde zorgverlener en zijn/haar patiënt duidelijk. Een onduidelijk omschreven informatieplicht kan de vertrouwensband tussen forensisch patiënt en zorgverlener ernstig verstoren en bovendien het ontstaan daarvan bemoeilijken. De WeCo verzoekt dit punt nader (en beter) vorm te geven in het besluit en/of de nota van toelichting.

Artikel 5.1 Bfz

Hoofdstuk 5 van het besluit regelt de – op zich relevante – uitzonderingssituatie, waarin de officier van justitie gerechtigd is de plaatsing van een patiënt te gelasten indien is voldaan aan de vereisten van het voorgestelde artikel 5.1. Hoofdstuk 5 van de Wet forensische zorg besteedt uitgebreid aandacht aan de indicatiestelling. Een wezenlijk punt van aandacht daarbij is volgens de WeCo echter het navolgende. In de nota van toelichting wordt gesteld

dat als de justitiële autoriteit afwijkt van het advies (de indicatiestelling), dit wordt gemotiveerd. Wanneer hiermee een motiveringseis voor de rechter wordt bedoeld, merkt de WeCo op dat het Wetboek van Strafvordering bepaalt aan welke (motiverings)eisen een vonnis en arrest dient te voldoen. Aanvullingen van de (wettelijke) motiveringseisen door middel van een algemene maatregel van bestuur, zoals lijkt te zijn voorgesteld, strookt niet met het wettelijke systeem. Voor beslissingen van de officier van justitie ligt dat wellicht anders. De nota van toelichting behoeft op dit punt verduidelijking.

Tegelijkertijd zal in de praktijk een indicatiestelling die voldoet aan de normen van het besluit zoals aangegeven in de nota van toelichting, steeds een zwaarwegend advies zijn dat is afgegeven door een ter zake kundige commissie. Daarmee is dit een advies dat ook voor de rechter veelal bepalende invloed zal hebben bij het vaststellen van de op te leggen forensische zorg, zowel bij (eind)uitspraak als (eerder) bij het bepalen van eventuele schorsingsvoorwaarden.

Artikel 32, tweede lid, van het Reglement verpleging ter beschikking gestelden komt zo te luiden dat het verpleegdossier 10 jaar na de beëindiging van de terbeschikkingstelling (met bevel tot verpleging) niet langer wordt vernietigd, maar wordt overgebracht naar de Algemene archiefbewaarplaats. Het verdient in de visie van de WeCo aanbeveling dat de rechter-commissaris dit dossier kan opvragen indien een (voormalig) ter beschikking gestelde recidiveert en deze alsdan weigert zijn medewerking te verlenen aan een nieuw onderzoek naar zijn geestvermogens. De WeCo verzoekt de Minister aan te geven of de bestaande mogelijkheden van het Wetboek van strafvordering (te denken valt aan de artt. 104 en 105 Sv.) toereikend zijn om in een dergelijk geval de betreffende dossierstukken op te vragen bij de Algemene archiefbewaarplaats teneinde deze te kunnen gebruiken in de nieuwe strafzaak tegen een verdachte.

Weigerende observandi

Ter zake van de verhouding tussen het concept-Besluit en andere regelgeving wordt in de nota van toelichting ingegaan op een nog nader vorm te geven "Besluit weigerende observandi", vast te leggen in een afzonderlijke algemene maatregel van bestuur. Blijkens de nota van toelichting wordt ervan uitgegaan dat er "een efficiënte en werkbare procedure zonder onnodige belasting van de betrokkenen" zal komen.

Hoewel dit onderwerp strikt genomen buiten dit verzoek tot advisering ligt, wil de WeCo van de gelegenheid gebruik maken een (beperkte) kanttekening te plaatsen bij artikel 7.1 onder F van de recent door de Eerste Kamer aangenomen Wet forensische zorg.

In de wet wordt in artikel 37a Sr een uitgebreide nieuwe procedure opgenomen die het, kort gezegd, onder omstandigheden mogelijk maakt elders reeds aanwezige medische gegevens op te vragen en deze te betrekken bij de totstandkoming van een rapportage omtrent de geestvermogens van de verdachte. Artikel 37a lid 7 beschrijft de verdere procedure.

In de wet is opgenomen dat zowel de verdachte als het openbaar ministerie tegen de beslissing van de penitentiare kamer beroep in cassatie kunnen instellen. Er zijn, naar de mening van de WeCo, goede argumenten om dit rechtsmiddel uit de wet te halen. De penitentiare kamer is een ter zake gespecialiseerde kamer van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, bestaande uit drie raadsheren, aangevuld met twee deskundige raden. Gelet op het karakter van de in de toetsing voorliggende vraag, bestaat voor het standaard openstellen van cassatie geen aanleiding. De penitentiare kamer geeft immers een oordeel

over de (mogelijke) bruikbaarheid van de verzamelde gegevens. Het oordeel van de penitentiaire kamer is daarmee bovenal een feitelijk oordeel. Voor die zeldzame gevallen dat concrete toepassing van deze procedure (meer) algemene rechtsvragen zou oproepen, zal de procedure van cassatie in het belang der wet volstaan. De huidige wetsbepaling leidt volgens de WeCo in elk geval niet tot een efficiënte werkwijze. Dit laatste is een relevant aspect, omdat het in nagenoeg alle zaken zal gaan om een verdachte die zich in voorlopige hechtenis bevindt.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

1/0

C.E. du Perron
voorzitter